

Riigikogu majanduskomisjoni istungi protokoll nr 36

Tallinn, Toompea ja videosild

Teisipäev, 12. detsember 2023

Algus 14.00, lõpp 15.34

Juhataja: Priit Lomp (esimees)

Protokollija: Maarja Steinberg (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Mario Kadastik, Lauri Laats, Mart Maastik, Andres Sutt, Tarmo Tamm

Komisjoni ametnikud: Kaido Rosin (nõunik-sekretariaadijuhataja), Piia Schults (nõunik), Mari Tänav (nõunik), Maria Haas (konsultant)

Puudusid: Rain Epler, Siim Kallas ja Erkki Keldo

Kutsutud: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluse osakonna ettevõtluskeskkonna valdkonnajuht Merike Koppel ja sama osakonna tööstusohutuse nõunik Merike Ring (1. päevakorrapunkt); Kliimaministeeriumi rohereformi asekanstler Kristi Klaas, rohereformi osakonna nõunik Kristi Loit ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluse osakonna tarbijakaitse nõunik Mari-Liis Aas (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Kollektiivse pöördumise „Ilutulestiku laskmine ainult aastavahetusel!“ arutelu
2. Arvamuse andmine Euroopa Liidu asjade komisjonile. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv sõnaselgete keskkonnaväidete põhjendamine ja edastamine (roheväidete direktiiv) - COM(2023) 166
3. Info ja muud küsimused

1. Kollektiivse pöördumise „Ilutulestiku laskmine ainult aastavahetusel!“ arutelu

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluse osakonna ettevõtluskeskkonna valdkonnajuht **Merike Koppel** ja sama osakonna tööstusohutuse nõunik **Merike Ring** andsid ülevaate ilutulestiku kasutamise piiramisest (lisa 1).

Kaido Rosin märkis täienduseks, et pöördumises toodud ettepaneku kohaselt tuleks väljaspool aastavahetust ilutulestiku laskmiseks taotleda eraldi kohaliku omavalitsuse (KOV) luba.

Mario Kadastik küsis, kas Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA) suudaks ilutulestiku musta turgu piisavalt ohjeldada. Kas see oleks realistlik?

Merike Ring vastas, et ei ole.

Lauri Laats küsis, milline on piiramise majanduslik mõju ja kui palju on selles sektoris töökohti.

Merike Ring vastas, et aastaringselt on maksimaalselt kümme töötajat. Detsembris on töötajaid rohkem. Täpsed numbrid saab järgi saata.

Andres Sutt küsis, kui palju on ilutulestiku osas ametlikult TTJA või Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) poolt rikkumisi või kaebusi registreeritud.

Merike Ring vastas, et Häirekeskusele tehti 2021. aastal suurusjärgus 250 müraga seotud kõnet. Sealjuures on keeruline kinnitada, kui palju neist on pürotehnikaga seotud, kuna nendel numbritel pole eraldi jaotust ilutulestiku või kellaaja osas.

Priit Lomp märkis, et tema ja **Lauri Laats** kinnitavad KOV-i taustaga inimestena olukordi, kus inimesed helistavad hommikuti KOV-i ja ütlevad, et naaber lasi ilutulestikku. Kuid siis enam keegi sellega ei tegele ning seda ka kuskil ei kajastata.

Lauri Laats tõi välja, et puudub info selle kohta, kui suurt mõju avaldab ilutulestiku piiramine Eesti majandusele, töökohtadele ja maksulaekumistele.

Andres Sutt uuris, kas räägitakse mitteprofessionaalide regulatsioonist või neist, kelle käest tellitakse ilutulestikku. Kas professionaalsetele ilutulestiku korraldajatele kehtivad teised piirangud?

Merike Ring vastas, et räägitakse eraisikutest ning eraisikuid käsitles ka kollektiivne pöördumine. Ettevõtted taotleavad avalikuks ürituseks KOV-ilt ilutulestiku korraldamise loa.

Andres Sutt küsis, millal on tegemist avaliku üritusega.

Merike Ring vastas, et lõhkematerjaliseaduses on välja toodud, et nii avalikul üritusel F3- ja F4-kategooria pürotehnilise toote kui ka tiheasustusega alal F4 kategooria pürotehnilise toote kasutamiseks taotletakse KOV-ilt ilutulestiku korraldamise luba.

Priit Lomp märkis, et pürotehnika õnnetusi väga palju fikseeritud ei ole.

Lauri Laats märkis, et toodetakse pürotehnikat, mis teeb tulemängu, aga ei tee pauku. **Laats** i sõnul võiks piirata paugutamist mitte ilutulestikku.

Priit Lomp nõustus.

Lauri Laats kommenteeris, et võiks uurida PPA-lt infot, millisel kellaajal on ilutulestik

enim häirinud ning võiks majanduskomisjoni poolt teha pöördumise Eesti Pürotehnikute Liidule, et saada teada nende nägemust olukorrale.

Kaido Rosin lisas, et võiks mõelda, millised on täiendavad teadlikkuse tõstmise võimalused. **Rosin** märkis, et pauguta ilutulestikust on juba aastaid räägitud ning tasuks uurida, milliseid innovaatilisi valikuid ja alternatiive esineb maailmas laiemalt.

Priit Lombi sõnul ei peaks hakkama seadust muutma, vaid võiks välja tuua ühiskondliku normina kuupäevad, mil ei peaks ilutulestikku laskma. Ilutulestikku ei peaks laskma näiteks leinapäeval, hingedepäeval ja advendi ajal. Läbi muudatuste saab ka tõsta teadmist.

Merike Ring sõnas, et need muudatused lähevad korrakaitseadusesse. Ka kuupäevad ja kellaajalised piirangud tulevad korrakaitseadusest mitte lõhkematerjaliseadusest. Tuleb mõelda ka sellele, et korrakaitseadus räägib mürast laiemalt, mitte ainult pürotehnika kontekstis.

Mart Maastik küsis, kas põllumajanduses kasutatavad paugutid käivad ka selle alla.

Merike Ring vastas, et sel juhul on tegemist P1-P2 kategooria pürotehnikaga, mis ei ole mõeldud ilutulestikuks.

2. Arvamuse andmine Euroopa Liidu asjade komisjonile. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv sõnaselgete keskkonnaväidete põhjendamine ja edastamine (roheväidete direktiiv) - COM(2023) 166

Kliimaministeeriumi rohereformi asekanstler **Kristi Klaas** ja rohereformi osakonna nõunik **Kristi Loit** andsid ülevaate Eesti seisukohtadest roheväidete direktiivi kohta (lisa 2). Täpsemalt on võimalik Eesti seisukohtadega tutvuda [siin](#).

Mart Maastik küsis, kas ja millised kohustused ning nõuded kaasnevad algatusega ettevõtjatele. Samuti kellele need nõuded täpsemalt tekivad ning kui suured oleksid rahalised kohustused.

Kristi Loit vastas, et kui ettevõtte ei ole mikroettevõtte ja läheb selle direktiivi kohaldamise alla ning soovib keskkonnaväidet vabatahtlikult kasutada, siis see keskkonnaväide tuleb tõendada. Keskkonnaväidete maksumus tuleneb keskkonnaväite olemusest ja suuruselt. Kui keskkonnaväites tuleb ainult ühte osa tõendada, siis on maksumus oluliselt madalam sellest, kui ettevõtte peab või soovib tõendada tervet oma ettevõtte jalajälge.

Kristi Klaas tõi näite, et konsultandid võtavad raha tavaliselt selle eest, kui ettevõtte tahab väita, et ollakse 100% kliimanetraalsed. Sel juhul peab hindama kogu ettevõtte tegevuste skoopi kuni tarneahelateni välja, mis on üsna kallis. 100% roheenergia kasutamise väite tõestamine on aga lihtne ning maksab vähe. Tuleb lihtsalt vaadata, kellega on elektrileping sõlmitud ning milline pakett on valitud.

Mart Maastik viitas keskkonnaväidete tõendajate kontrollijatele ning küsis, kas luuakse eraldi asutus või kuidas seda kontrollima hakatakse.

Kristi Loit vastas, et tõendajad on oma ala eksperdid, kes on akrediteeritud Mittetulundusühingu Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus (Eesti Akrediteerimiskeskus) poolt. Hetkel ollakse veel arutelu protsessis, et panna paika, millise standardi järgi tõendamine toimuma saab ja kuidas seda rakendada asutakse. Põhimõtteliselt Eesti Akrediteerimiskeskus annab tõendamispädevuse Eestis tegutsevatele tõendajatele. Kui ettevõtte soovib oma keskkonnaväidet tõendada, siis ta pöördub tõendaja poole ning koostöös tõendajaga kogutakse vajalikud materjalid. Eestis olev pädev asutus kinnitab, et kogu protsess on korrektselt tehtud ning et väide vastab sellele, mida on kontrollitud.

Mart Maastik ütles, et puidutööstusettevõtte omanikuna pidi tõendama, et mets oleks Euroopa rohestandarditele vastav ning tõi välja, et kogu kaasneva bürokraatiaga seotud paberite korda ajamine maksis nii palju, et tegevus ei tasunud end ära, kuigi kõik oli nõuetele vastav. **Maastik** küsis, et kui tahetakse käesoleva algatusega analoogse tegevusega tegeleda, siis kuidas saaks seda olukorda välistada.

Kristi Klaas vastas, et see on ettevõtte jaoks vabatahtlik valik ning ei sunnita kedagi olema 100% kliimanutraalne. Kui aga ettevõtte tahab väita, et ta on 100% kliimanutraalne, siis tuleb seda tõendada. Tarneahelate puhul on pigem Euroopa Liidu (EL) taksonoomiat puudutav seadusandlus, millega näiteks investeerimispannad ja teised finantseerijad nõuavad tõestust, et investeringud on jätkusuutlikud. Seda reguleeritakse teiste õigusaktide alusel. Taksonoomias vaadatakse väga selgelt ettevõtete suuruse järgi, kellel on kohustus seda esitada ja kellel mitte. Ettevõtjad, kes tahavad olla Euroopa tarneahelate osa, teevad tõestamise seetõttu, et muidu neid partneriks ei valita. Roheväidete direktiiv on puhtalt tarbijakaitse ja tarbija informeerituse tagamine, et esitatud väide oleks õige.

Andres Sutt sõnas, et roheväidete direktiivi eesmärk on kindlasti mõistlik. Pealkiri „Roheväidete direktiiv“ aga ei kõla hästi. **Sutt** i sõnul võiks natuke inimlikumalt sellele pealkirjale läheneda. Lisaks tõi **Sutt** näite, kus toidulisandi pakendile on kirjutatud, et süües seda toidulisandit on elu 100% õnnelik. **Sutt** küsis, kas eesmärk, mida soovitakse saavutada, on ravimite puhul sarnane. **Sutt** küsis, kas analoogiaid on kuidagi kasutatud ka selle ettepaneku juures ning kuidas kontrollida, kas toidulisandi pakendi peale kirjutatud „100% õnn“ saab tegelikult tagatud. **Sutt** uuris, kas see valdkond on reguleeritud.

Kristi Loit vastas, et tervisega seotud ja n-ö ravimitega seonduv peaks olema teise direktiivi all ehk jääma kõnesolevast direktiivist välja.

Andres Sutt täpsustas, et analoogsed väited on teistes valdkondades ka. Võiks käsitleda neid ühtemoodi ning Eestis oleks järelevalvet teostav amet nt Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA).

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluse osakonna tarbijakaitse nõunik **Mari-Liis Aas** vastas, et see on seotud ebaausate kauplemisvõtetega. Täna sel päeval on järelevalve pädevus TTJA-l. Tarvis on täpsemalt paika panna, kas see läheb

Keskkonnaametiga jagatud pädevuse alla või see jääb puhtalt TTJA-le.

Kristi Loit lisas täiendavalt, et tegelikult räägitakse keskkonnaväitest. Roheväide on direktiivile lisatud nimi, mis tuleb inglise keelse väljendi *green claims* otsetõlkest.

Andres Sutt märkis, et tõlkimises on vabadust ning ei pea kõike sõna-sõnalt tõlkima.

Priit Lomp sõnas, et keskkonnaväide on parem väljend kui roheväide.

Andres Sutt nõustus.

Kristi Klaas lisas, et tõlkimist saab EL-i tasandil korraldada. EL-il oli valik, kuidas seda tõlkida. Huvi pärast saab küsida neilt alternatiivide kohta.

Tarmo Tamm sõnas, et plaan on väga hea. **Tamm** sõnas, et kui *green deals* suudeti tõlkida rohepöördeks, siis peaks mingi võimalus olema ka sõna „roheväide“ muutmiseks. **Tamm** küsis, et kui see algatus puudutab 5% Eesti ettevõtteid, siis kas see on käibega piiratud. **Tamm** uuris, kes keskkonnaväidet tõlgendab ehk milles see väide seisneb. Kui on keskkonnasõbralik, loodussõbralik või lihtsalt sõbralik ettevõtte, siis kuidas tõlgendatakse, milline neist on keskkonnaväide ja mis mitte.

Kristi Loit vastas, et keskkonnaväide pannakse paika roheväidete direktiivis oleva definitsiooni alusel. Keskkonnaväide on sõnum või kujutis, mis ei ole liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt kohustuslik, sh tekst, pilt, graafiline või sümboolne kujutis ning mingil kujul ka etiketid, kaubamärgid, ärinimed või tootenimed ärilise teadaande kontekstis, mis väidab või jätab mulje, et toote/kaupleja mõju keskkonnale on soodne, puudub või on keskkonnale vähem kahjulik, kui teised tooted/kauplejad või kui toode/kaupleja on oma keskkonnamõju ajal parandatud. Definitsioon tuleneb otse sealt ja selle järgi täna ka toimetatakse.

Kristi Klaas sõnas, et kui ettevõtte käive on kuni 2 miljonit eurot aastas, siis ettevõtte selle direktiivi kohaldamise alla ei lähe.

Mari-Liis Aas täpsustas, et kuigi mikroettevõtjad hetkel selle direktiivi alla ei lähe, siis neile kohaldub sellegipoolest ebaausate kaubandustavade direktiiv, mis aga teeb järelevalve väga palju kulukamaks ja keerulisemaks, sest ei ole kolmandat sõltumatut isikut, kes on eelnevalt sellele akrediteeringu andnud.

Kristi Klaas lisas, et kui ettevõtte on märkinud, et ta on 100% kliimaneutraalne ning selle peale kaevatakse, siis TTJA peab ütlema, kas see on õige või mitte.

Tarmo Tamm märkis, et kui näiteks pannakse karbi peale väike silt karupildiga, et ollakse suurte karude sõbralik ettevõtte, siis kuidas saab öelda, kas see on tõene väide või mitte, kui karule viiakse kord aastas metsa süüa.

Mario Kadastik kahtlustas, et kui munakarbil on kirjas „õnnelike kanade munad“, siis tegelikult pole kanade seas arvamusuuringut tehtud. **Kadastik** küsis, kust see piir jookseb.

Kristi Loit sõnas, et see tuleb tegelikult sellest, mis on sõnaselge väide, sõnum või kujutis. Disainina saab tarbijale tunnet või emotsiooni edasi anda, et tegemist on keskkonnasõbraliku tootega. Kui võtta väite definitsioon sõnaselgelt ette, siis sellega antakse arusaam, et tegemist on keskkonnasõbraliku ettevõttega ning see läheb tegelikult selle alla.

Kristi Klaas i arvates „õnnelikud kanad“ roheväidete direktiivi alla ei lähe. Aga see võib olla seotud loomade heaoluga.

Andres Sutt sõnul on tervemõistustlik lähenemine ülioluline. **Sutt** küsis, et kui keegi kolmas osapool peab väite tõele vastavust kinnitama, siis kui palju selliseid kolmandaid osapooli on ja mis on nende võimekus neid kinnitusi anda.

Kristi Loit vastas, et täna on kaks standardit, mille järgi saab keskkonnaalaseid väiteid tõendada. Täna on kolm tõendajat, kes on võimelised seda tõendama. Üleminekuajaga direktiivi kohaldamiseks soovitakse võimalikult pikka, et Eesti Akrediteerimiskeskusel oleks võimalik tõendamissüsteemi ehitada üles nii, et see oleks efektiivne ja võimalikult ettevõtjasõbralik.

Andres Sutt märkis, et kui on vaid kolm ettevõtet, siis on kindlasti oluline jälgida, et ei tekiks n-ö pudelikaela ehk et antakse konkurentsieelis kellelegi, kes tuli esimesena või oli nõus rohkem maksma. Selles vaates see järelevalve võimekus peab tekkima.

Kristi Loit sõnas, et sellega juba tegeletakse ja liigutakse väga selgelt selles suunas, et seda teemat lahendada.

Priit Lomp sõnas, et direktiiv tundub olevat vajalik. Asja teine pool on see, et kuidas kaitsta, et alla 2-miljonilise käibega ettevõtted ei väärkasutaks neile antud vabadust. Nõuetega ei tohi liiale minna.

Mart Maastik kommenteeris, et riik ei peaks selliseid asju kontrollima ja sellist regulatsiooni tegema. Riigile ei anna see midagi muud juurde, kui lisatööd ning tekitab veelgi rohkem bürokraatiat.

Priit Lomp sõnas, et inimesed teevad oma otsuseid valdavalt emotsiooni ja müüdavate asjade reklaamide atraktiivsuse pealt. Ei tohiks tekitada olukorda, kus iga järgnev ettevõtja saaks omaltpoolt leida viisi, kuidas potentsiaalsed tarbijad valeinfoga üle külvata ja seeläbi kliente petta. Keegi teine peale riigi ei saa seda kontrolli teostada.

Otsustati:

2.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti (poolt 4: Mario Kadastik, Priit Lomp, Andres Sutt, Tarmo Tamm; vastu 0; erapooletuid 2: Lauri Laats, Mart Maastik).

3. Info ja muud küsimused

Täiendavat infot ei olnud ning muid küsimusi ei tekkinud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Priit Lomp
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Maarja Steinberg
protokollija